

Mul on kodus orhidee...

Traditsiooniline orhideenäitus Tallinna Botaanikaaias on saanud oodatud sündmuseks lillesõprade ja orhidofiilide seas.

Märtsis, kui meie kodumaised orhideed alles puhkavad lumevaiba all, on paljudele eksootilistele orhideedele juba saanud kevad ja öitsemise aeg.

Orhideed on olnud Tallinna Botaanikaaias uhkuseks juba aastakümneid. Kõik sai alguse tänu eesti soost Austraalia orhideekasvatajale Oskar Savikule (1890–1985), kes kinkis botaanikaaiale parima valiku oma orhideedest. Virve Roosti hoole alla usaldatud kaugelt tulnud lillelapsed kosusid meie juures jõudsasti ja näitasid juba 1963. aastal oma esimesi õisi.

Nüüdseks on ajaloolisele tsümbiidiumi sortide kollektsioonile lisandunud palju haruldasi looduslikke orhideesid maailma eri paigust. Kuigi püüame kasvuhoo-nes igapähele pakkuda looduslike kasvukohale sarnaseid tingimusi, ei pruugi nad igal aastal öitseta. Vahel kulub mitu aastat, enne kui lõunamaine kaunitar suvatseb oma õisi näidata. Orhideenäitusele end rahvale tutvustama pääsevad ainult õitega orhideed, teised peavad jääma tagakambrisse oma õiget aega ootama.

Viisteist aastat tagasi imetlesid orhideenäituse külastajad troopilisi kuukingi ja enamik arvas, et need on liialt kapriissed kodus pidamiseks. Siiski on aeg näidanud, et lisaks kuukingadele suudavad veel mõnedki orhideed väga hästi kohaneda tubase eluga.

Kuigi toaorhideedeks pakutakse eelkõige neid liike ja sorte, keda tõesti saab toas kasvatada, on nad sageli siiski eri soovidega. Nad jäävad õnnetuks ja ei pruugi uuesti öitseta hakata, kui valgust napib, soojust on talvel liiga palju/vähe või ei võimaldata taimel vajalikku kuiva-aega.

Tallinna Botaanikaaias orhideed juba öitsevad ja kutsuvad end imetlema. Pildil katleia hübriid.

Selleks et kooselu nii inimesele kui orhideele meeldivaks kujuneks ja taimed end hästi tunneksid ning öitseksid, tuleb võimaldada neile sobivad tingimused. Kui on teada oma katuse alla elama võetud orhidee nimi, on lihtsam leida ka teavet tema eluviiside kohta. Kui suures poes on kirjutatud orhidee juurde ainult "Orhidee", siis on sellest vähe kasu. Orhideelisi ehk käpalisi kasvab maailmas üle 20 000 liiki, lisaks sellele on aretatud sadu tuhandeid sorte. Nii palju neid loomulikult meie lillelettidele ei satu, kuid üle kümne eri kasvusooviga orhidee võib siiski aeg-ajalt poodidest leida.

Seepärast tasub uurida, kas taim täpsem nimi on trükitud potile kleebitud lipikule või on potis taimenimega etikett. Viimasel juhul olete õnnega koos, sest saate teada nii oma uue hoolealuse nime kui ka peamised kasvunõuded, mis enamasti on kirjas etiketi tagaküljel. Need on sageli tingmärkidena: millist temperatuuri ta tahab talvel, kui palju valgust, kui sageli kastaväetada ja kas on ette nähtud ka kuiv puhkeaeg.

Kõige rohkem on müügil kuukingi (*Phalaenopsis*), kes on toaorhideedest tänuväärseimad. Aga väga tublid toaililled on ka veenuseking

Põnevate õitega liik *Sarcochilus fitzgeraldii*.

(*Paphiopedilum*), ludiisia (*Ludisia*), kambria (*Cambria*), epidendrum (*Epidendrum*) ja paljud teised. Kasvunõuded ei sõltsu õie värvist, vaid ikka eelkõige liigist.

Tõsi, pikemat aega kodus kasvanud orhidee omandab aja jooksul koduse lille näo. Näiteks kuukinga õisikuvars, mis ostes oli jäigalt püstine, hakkab kodus graatsiliselt valguse poole kalduma. Uuesti öitseta hakates ei pruugi orhideel nii rikkalikult õisi tulla, kui ostes oli, kuid sellel on ka oma hea külg – iga õie ilu tuleb paremini esile.

Orhidee salapärased õied ongi ju need, mis on inimesi lummanud juba ammusest aegadest alates. Loodus ja hiljem ka inimene on lasknud käiku kogu oma fantaasia nende lummapöörte loomiseks. Sellest saab järjekordselt kinnitust Tallinna Botaanikaaias orhideenäitusel 2.–10. märtsini.

EEVI SIIBAK

EEVI SIIBAK